

4. Yeremenko, T. Ye. (2018). *Navchannia chytannia anhlijs'koiu movoiu studentiv movnykh fakul'tetiv: Navchal'nyj posibnyk z kursu metodyky vykladannia inozemnykh mov u zakladakh vyschoi osvity*. [Teaching English Reading Skills to Students of Linguistics Department]. Odesa.

5. Zimnjaja, I. A. (1970). *Individual'no-psihologicheskie faktory i uspeshnost' nauchenija rechi na inostrannom jazyke*. [Individual Psychological Factors and Succeeding in Mastering Foreign Language Speaking Skills].

6. P'in, E. P. (2003). *Differencial'naja psihologija professional'noj dejatel'nosti*. [Differential Psychology of Professional Activity]. Piter.

7. Kabardov, M. K. (2001). *Kommunykatyvnye y kohnytyvnye sostavliaiuschye iazykovykh sposobnostej: Yndyvidual'no-typologicheskyj podkhod*. [Communicative and Cognitive Components of Language Abilities: An Individual and Typological Approach].

8. Kalmykova, L. O. (2008). *Psykhohihiia movlennia i psykhohihvistyka: Navchal'nyj posibnyk dlia studentiv vyschykh navchal'nykh zakladiv*. [Psychology of Speech and Psycholinguistics: A Textbook for University Students]. Pereiaslav-Khmel'nyts'kyj.

9. Leont'ev, A. A. (2003). *Osnovy psykhohihvistyky*. [Fundamentals of Psycholinguistics]. SPb.

10. Lozova, O. M. (2010). *Psykhohihichni aspekty zasvoiennia inozemnoi movy: Navchal'no-metodychnyj posibnyk*. [Psychological Aspects of Learning a Foreign Language: A textbook]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЩУР Наталія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, викладач кафедри української та іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Наукові інтереси: психологічні аспекти засвоєння іноземних мов, викладання англійської мови професійного спрямування, електронне навчання іноземних мов.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SHCHUR Nataliia Mykolaivna – PhD in Education, Lecturer of Ukrainian and Foreign Languages Department, Ternopil Ivan Puluj National Technical University.

Circle of scientific interests: psychological aspects of foreign language learning, teaching English for specific purposes, electronic foreign language learning.

Стаття надійшла до редакції 28.04.2021 р.

УДК 796.662.4: 355.237.3

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-190-195

АНАЦЬКИЙ Руслан Валерійович –

старший викладач кафедри фізичної підготовки та спорту

Національної академії Національної гвардії України,

аспірант кафедри освітології та інноваційної педагогіки

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5662-9903>

e-mail ruslan19750311@ukr.net

**АНАЛІЗ ПРОГРАМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ
ВІЙСЬКОВОЇ АКАДЕМІЇ США ВЕСТ-ПОЙНТ**

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Нещодавно, у червні 2020 року Україна отримала від НАТО статус партнера розширених можливостей. Ініціатива НАТО має на меті підтримку та поглиблення співпраці між Україною та її партнерами. Україна отримала доступ до передового військового досвіду, допуск до навчань НАТО.

Як відомо, одним із критеріїв ефективності бойового потенціалу будь-якої армії є готовність до виконання службово-бойової діяльності. Безперечно, важливим чинником укріплення бойового потенціалу є фізична підготовка майбутніх офіцерів. Статус України як країни-аспіранта на шляху до НАТО сприяє перегляду організації фізичної підготовки курсантів в Україні.

Не викликає сумніву, що провідною країною НАТО є США, яка має величезний досвід з організації фізичної підготовки курсантів, військовослужбовців, офіцерів. Завдяки вивченню зарубіжного досвіду можливо покращення фізичної підготовки курсантів України. Виходячи із зазначеного, вважаємо, що тема набуває значної актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фізичної підготовки військовослужбовців провідних країн НАТО досліджувала значна кількість авторів. Так, Д. Зайцев розглядав структуру військової освіти у США, а саме підготовку офіцерів тактичної, оперативної-тактичної, оперативної-стратегічної ланок. Г. Гапоненко, С. Гапоненко аналізували питання організації

фізичної підготовки офіцерів збройних сил України, США, Німеччини, Великобританії. У своїх дослідженнях, присвячених організації фізичної підготовки у збройних силах США, Великобританії та Канади, зарубіжні автори наголошують на належній увазі з боку військових фахівців і вчених саме на відповідності фізичної підготовки умовам і вимогам майбутньої військово-професійної діяльності. Узагальненню досвіду організації фізичної підготовки в закритих освітніх системах США присвячене дослідження В. Щоголева.

Водночас, проблема організації фізичної підготовки майбутніх офіцерів у закладах вищої військової освіти США для поступового впровадження стандартів НАТО у вищу військову освіту України не стала предметом окремого дослідження.

Метою статті є аналіз програми з фізичної підготовки курсантів Військової академії США West Point (Вест-Пойнт) як провідного закладу військової освіти США.

Виклад основного матеріалу дослідження. Військова академія West Point – найстаріший у США військовий навчальний заклад. До академії приймають юнаків та дівчат, громадян США, віком від 17 до 22 років. Обов'язковою умовою для вступу є рекомендація президента, віце-президента, члена конгресу або губернатора штату. Частина місць резервують для дітей кадрових офіцерів та кавалерів вищої нагороди США – «Медалі Перемоги».

Перш, ніж подавати документи для вступу, керівництво академії наполегливо рекомендує пройти тижневий курс, так званий Summer Leaders Experience (SLE), що означає «Літній досвід лідерів». Вступникам пропонують семінари з загальних предметів та елементи військової підготовки. Усі заняття тісно переплітаються з фізичною активністю, яка займає майже половину часу перебування у військовому таборі. Саме фізичній підготовці курсантів в освітніх системах командування збройних сил США приділяє велику увагу. Отже, місія the Department of Physical Education (DPE) «Департаменту фізичного виховання» Вест-Пойнта полягає у підготовці воїнів-лідерів, які є фізично здоровими і психологічно стійкими, шляхом залучення курсантів до занять, які сприяють і покращують фізичну досконалість [2; 3].

Керівним документом, за яким відбувається увесь процес фізичного виховання є Програма з фізичної підготовки «47-місячний процес трансформації», спрямована на випуск військових професіоналів. Стратегічні цілі Програми

підтримують результати West Point Leader Development System (WPLDS) «Системи розвитку лідерів Вест-Пойнт», в той час як співробітники і викладачі департаменту фізичного виховання прагнуть надихати і бути зразком для наслідування у всіх аспектах армійської професії [8].

На думку фахівців НАТО, в основі підвищених вимог до фізичної підготовленості майбутніх офіцерів лежать 4 основні чинники: 1) фізична готовність є компонентом загальної бойової готовності військовослужбовців поряд з технічною, інтелектуальною і психічною готовністю; 2) фізична підготовка є потужним і чи не єдиним засобом виховання психічної стійкості до стресу, нормативної агресивності, впевненості в своїх силах і згуртованості військових колективів; 3) фізична підготовленість підрозділу, як зазначено в керівних документах, багато в чому залежить від фізичної підготовленості командира цього підрозділу; 4) фізична активність офіцерів є однією з основних і невід'ємних складових здорового способу життя і професійного довголіття [6].

При цьому контроль і оцінка результатів фізичної підготовленості здійснюється з використанням двох підходів. Перший підхід полягає в регулярних перевірках фізичної підготовленості військовослужбовців за допомогою фіксування результатів в таких тестах, як присідання, віджимання, плавання, а також вправах, спрямованих на виявлення рівня м'язової витривалості й аеробного компонента. Другий підхід полягає в розробці таких тестів, вимірювання в яких здійснюється в змодельованих ситуаціях, близьких до реальних, властивих діяльності того чи іншого роду військ [4].

Отже, проаналізуємо детальніше Програму з фізичної підготовки Вест-Пойнта [8]. Програма з фізичної підготовки розрахована на 47-місячний термін навчання курсанта в Академії. Програма починає діяти в день прийому, коли новий курсант вступає до курсу базового навчання – четвертого рівня, і закінчується в день випуску – перший рівень, коли курсант отримує звання другого лейтенанта армії США.

Розглянемо **Стратегічні цілі**, закладені в Програму з фізичної підготовки.

1. **Курсантська майстерність.** Курсанти повинні продемонструвати свою фізичну досконалість; вміти планувати, виконувати і оцінювати рівень своєї фізичної підготовленості. Курсанти повинні жити гідно і розвивати свою особистість, демонструвати стійкість і сміливість. Прагнути до оптимальної фізичної працездатності

протягом усього життя.

2. *Обов'язки викладацького складу.* Підтримувати особисту фізичну форму і служити прикладом для курсантів. Розвивати і утримувати висококваліфікований персонал.

3. *Військова майстерність.* Забезпечення дисциплінарної експертизи армії через академічну спеціальність в галузі фізичних вправ – кінезіології.

4. *Програмування.* Забезпечення сучасними освітніми та тренувальними приміщеннями, де курсанти можуть оптимізувати свою фізичну форму і рухові навички. Надання курсантам можливості створювати та вдосконалювати особисті ефективні навички за допомогою спорту і фізичної активності. Забезпечення комплексної стратегії управління ризиками для всіх програмних заходів, щоб мінімізувати ризик при одночасному полегшенні фізичного вдосконалення.

Програма з фізичної підготовки складається з трьох розділів:

- 1) *Навчальна програма з фізичного виховання або «Навчальний курс»;*
- 2) *Тестування фізичної підготовленості;*
- 3) *Участь в спортивних змаганнях.*

Курсанти щорічно оцінюються з кожного розділу, отримують індивідуальні оцінки, які складають показник фізичної успішності (PPS) кожного курсанта. Розглянемо більш детально кожен з трьох розділів Програми з фізичної підготовки.

Отже, перший розділ – **Навчальна програма з фізичного виховання** має три основні курси, за якими проводиться робота з курсантами:

- 1) основна рухова діяльність;
- 2) основи фітнесу;
- 3) повсякденна фізична активність.

Курс «Основна рухова діяльність» містить цикли занять з боксу, військовий цикл (військові пересування, смуги перешкод), плавання на виживання; бойові завдання. Кожен з цих видів діяльності розрахований на 0,5 кредитних години. Вони призначені для розвитку фізичної готовності і військового мислення шляхом навчання базовим навичкам пересування, виживання або ведення бою. Далі від курсантів вимагають продемонструвати ці навички в стресових ситуаціях, або в умовах, що викликають страх.

Курс «Основи фітнесу» містить два підрозділи «Основи особистого фітнесу» та «Розвиток армійської фітнес-підготовки». Кожен підрозділ розрахований на 1,5 кредитних години. В процесі проходження цих підрозділів курсанти отримують знання і розвивають навички, які будуть потрібні їм в

індивідуальній підготовці та на рівні підрозділу, в якому вони навчаються.

Курс «Повсякденної фізичної активності» передбачає 0,5 кредити і спрямований на розвиток у курсанта бази знань, навичок та особистих якостей, що дозволять успішно брати участь в різних заходах, пов'язаних з життєдіяльністю, а саме в USMA, військовій службі та на протязі всього життя, за умови ведення здорового способу життя. Ці курси мотивують курсантів продовжувати вдосконалювати власні навички і надихають їх на довічну відданість фізичній активності.

Розглянемо детальніше рух Військової академії щодо реформування освіти курсантів, так звану USMA. Військова академія США, протягом декількох років проводить комплексну модернізацію, відому як «USMA 2035», дослівно (United States Military Academy 2035) щоб оновити, переоснастити та модернізувати свої академічні, військові та фізичні об'єкти, можливості й інфраструктуру. Ці зусилля дозволять виконати місію Академії щодо задоволення потреб армії, підготувавши до служби високо кваліфікованих офіцерів.

Навчальна програма з фізичного виховання має чотири рівня навчання курсантів. Перехід до нового рівня дозволяється лише у разі виконання курсантом усіх нормативів попереднього рівня.

Навчальна програма **четвертого рівня** передбачає розвиток впевненості в собі, що надає курсантам змогу в майбутньому відповідати вимогам Академії і армії з фізичної підготовки. Навчальна програма цього рівня знайомить курсантів з Армійською системою холістичного здоров'я та фітнесу, тобто з фізичними і нефізичними аспектами оптимізації роботи людини. Також програма має цикл занять, спрямований на тренування фізичної готовності й якісних рухів, управління страхом або збудженням і етикою воїна. Всі курсанти повинні отримати прохідний бал з циклів занять з боксу (PE 116) та особистого фітнесу (PE 215). Крім того, від курсантів вимагається пройти та завершити цикл навчальних занять з «Основ водних видів спорту».

Навчальна програма **третього рівня** призначена для забезпечення того, щоб курсанти розвинули базову компетенцію в області рухів і водних навичок. Курсанти повинні отримати прохідний бал з військового циклу (військові пересування, смуги перешкод) і циклу занять «Плавання на виживання» [1].

Навчальна програма **другого рівня** розроблена так, щоб надати заключний

бойовий досвід, який тісно пов'язаний з Армійською програмою бойових дій сучасної армії. Крім того, успішне зарахування з циклу занять «Розвиток армійської фітнес-підготовки» гарантує, що курсанти розуміють і можуть застосовувати принципи Польового Керівництва 7–22 Департаменту армії (Цілісне здоров'я і фітнес) для оптимізації фізичної підготовленості підрозділу. Курсанти повинні отримати прохідний бал з циклу занять «Бойові завдання».

Навчальна програма **першого рівня «Першорівневий»** забезпечує кульмінаційний момент в одному з багатьох циклів з фізичної активності курсанта – майбутнього офіцера – протягом усього життя. Це цикли «Розвиток сили», «Армійські бойові дії рівня I», підводне плавання з аквалангом, баскетбол і рятувальна діяльність. Курсанти повинні успішно пройти один цикл занять з обраного виду спорту.

Далі, другий розділ Програми – регулярне **Тестування фізичної підготовленості**, яке надає курсантам можливість продемонструвати особисту фізичну досконалість і підкреслює важливість фізичної підготовки для військової професії. Курсанти несуть відповідальність за розробку індивідуальної програми, її впровадження та дотримання з метою досягнення необхідного рівня особистої фізичної підготовленості. Це необхідно для прищеплення позитивних професійних навичок, необхідних офіцерові армії.

Курсанти третього рівня знайомляться з тестом «Смуга перешкод в приміщенні» (ЮСТ) і оцінюються по ньому в рамках «Військового курсу» [10]. Департамент проводить тест ЮСТ для всіх курсантів другого та першого рівнів кожен навчальний рік. Усі курсанти повинні скласти тест ЮСТ другого рівня, щоб отримати вищу освіту.

Навчальні заняття з фізичної підготовки в Академії проводять співробітники Департаменту, а саме, викладачі, інструктори. Мета інструктора полягає в тому, щоб кинути виклик курсантам, допомогти встановити особисті «стандарты» і врешті виконати або перевершити їх. Як тільки стандарти встановлені, основна відповідальність за їх виконання лягає на кожного курсанта. Оцінки виставляють викладачі на основі успіхів курсантів.

В обов'язки інструкторів входить забезпечення якісним інструктажем, точне вимірювання досягнень курсанта та додаткові інструкції за необхідністю. Викладачі фізичної культури прагнуть мотивувати і надихати курсантів на досягнення повного академічного та фізичного потенціалу.

Літерні оцінки від найкращої А+ до найгіршої F, що складаються чисельно, є стандартним засобом повідомлення про досягнення за курсом. Інструктори оперативно надають курсантам оцінку за виконання курсу. Завідувач кафедри фізичного виховання затверджує оцінки за курс в кінці кожного рівня до того, як будуть опубліковані підсумкові оцінки.

Нарешті, третій розділ Програми – **участь у змаганнях**. Кожен курсант повинен протягом кожного семестру брати участь в змаганнях з легкої атлетики. У Академії Вест-Пойнт є три категорії змагань, в яких курсант може взяти участь відповідно власних здібностей та інтересів: командні, клубні, міжакадемічні.

Основою програм спортивних змагань є розвиток і демонстрація всіх аспектів характеру курсантів, які сприяють досягненню результатів Системи розвитку лідерів Академії Вест-Пойнт (WPLDS): морального, громадянського, оперативного, соціального і лідерського. Строгий і повторюваний характер змагань у Вест-Пойнті вимагає не тільки того, щоб «кожен курсант був спортсменом», але також і того, щоб «кожному курсанту були кинуті виклики». Як стверджує Програма, «Індекс характеру в спорті (CSI) являє собою механізм, за допомогою якого ми оцінюємо характер курсантів в умовах фізичного і психічного стресу під час змагань з легкої атлетики» [8].

Загальновідоме висловлювання колишнього суперінтенданта МакАртура (MacArthur) з приводу змагань: на полях дружньої ворожечі посіяне насіння, яке в інші дні принесе плоди перемоги, – служить основою філософії спорту в Академії Вест-Пойнт. Вважається, що заняття спортом породжують силу духу, самоконтроль, рішучість, сміливість, спритність розуму і фізичний розвиток. Ці характеристики вважаються фундаментальними і необхідними для всіх курсантів.

Аналізуючи програму, нас дещо здивувала така кількість змагань саме з легкої атлетики. Однак дослідження, проведені зарубіжними дослідниками [7], вказують на те, що саме різноманітні марш-кидки, що виконуються в повній викладці, найбільш актуальні для курсантів, особливо піхотинців. В ході виконання подібного випробування відбувається залучення всіх енергосистем організму, що викликає прогнозований стрес, що в свою чергу надає тренувальних дій на поступове підвищення рівня психологічної готовності військовослужбовця [5].

Варто зазначити, що вимоги, які

пред'являються до рівня фізичної підготовленості військовослужбовців США настільки жорсткі, що багато хто з них не користується відпусткою на протязі декількох років, тому що бояться втратити набрану в результаті підготовки «фізичну форму». А це, в свою чергу, може бути причиною зниження грошового утримання, а також відрахування з привілейованих підрозділів.

Цікавим для українських військових закладів є наступний досвід. Кожним курсантом здійснюється особистий запис, що відображає його фізичний стан в авторизованій формі (USMA2-417). Реєстрація результатів випробувань, що визначають рівень фізичної готовності курсантів, відбувається два рази в рік, і дані періодично доповнюються результатами, отриманими під час спеціальних навчальних курсів різної спрямованості, обумовленою різними умовами проведення. Більш того, на постійній основі відбувається збір даних про динаміку у виконанні індивідуального плану підвищення рівня фізичної підготовки кожного курсанта Академії. Слід відзначити, що Програма виступає в якості сполучної ланки між академічними і військовими освітніми програмами.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. На шляху до повноправного союзництва з НАТО Україні доведеться провести значні реформи у військовій сфері. Насамперед, це стосується закладів вищої освіти, де відбувається підготовка курсантів – майбутніх офіцерів української армії. Перегляд процесу фізичної підготовки курсантів є чи не першочерговим завданням, оскільки фізична готовність курсанта є компонентом загальної бойової готовності військовослужбовців поряд з технічною, інтелектуальною і психічною готовністю.

Крім цього, фізична підготовка є потужним і чи не єдиним засобом виховання психічної стійкості до стресу, нормативної агресивності, впевненості в своїх силах і згуртованості військових колективів. Цінним прикладом організації фізичної підготовки в провідній країні НАТО США є Військова академія Вест-Пойнт.

Аналіз підходів до організації фізичної підготовки у Вест-Пойнт свідчить, що керівним документом є Програма з фізичної підготовки, розрахована на 47 місяців навчання. Програма містить стратегічні цілі підготовки: курсантська майстерність, обов'язки викладацького складу, військова майстерність тощо. Програма складається з трьох розділів, кожен з яких містить окремі курси. Також Програмою визначається

важливе місце спортивної діяльності у навчанні курсанта і відповідне його оцінювання. На жаль, в українських вишах ми спостерігаємо зниження значення фізичної культури і спорту як для курсанта, так і для вищу в цілому.

Перспективами подальших розвідок у цьому напрямі є поглиблене вивчення програмних основ спортивної підготовки курсантів Військової академії США, а також сучасних провідних методів, форм, засобів фізичної підготовки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Coelho J., Fielitz L., Suby J. (2015). Using Underwater Obstacle Courses for Skill Development and Assessment. *The Journal of Underwater Education*. 27(2):52-55. <https://www.westpoint.edu/military/department-of-physical-education/publications>
2. Crowder T., Tiffany M., Kobbe W., Bedard A. (2016). Determining Department of Defense Readiness via Soldier Performance Index & Army Physical Fitness Testing. *Medicine and Science in Sports and Exercise*. 48 (5). DOI:10.1249/01.mss.0000486452.19977.79.
3. Germain J. L. (2017). Reflections on Leadership: Theory, Experience, and Practice. *Quest, Quest*, 69:2, 169-176. <https://doi.org/10.1080/00336297.2017.1302347>.
4. Knapik J. J., Sharp M.A., Darakjy S., Jones S. B., Hauret K.G., Jones B.H. (2006). Temporal changes in the physical fitness of US Army recruits. *Sports Medicine*. 36 (7). 613-634. DOI: 10.2165/00007256-200636070-00005.
5. Mc Gorry R. W., Dempsey P. G., Leamon T. B. (2003). The effect of technique and shaft configuration in snow shoveling on physiologic, kinematic, kinetic and productivity variables. *Applied*
6. Negron, H. R., Eklund, R. C., Tenenbaum, G. (2011). *Samoefektyvnist', derzhavna tryvoha ta motyvatsiya Ergonomics*. 34 (3). 225-231. doi: 10.1016/S0003-6870(03)00033-4.
7. Morales-Negron H. R., Eklund R. C., Tenenbaum G. (2011). Self-Efficacy, State Anxiety, and Motivation during Mandatory Combative Training. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 2(3), 37-51. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/191764>
8. Myers D. C., Gebhardt D. L., Crump C. E., Fleishman E. A. (1984). Validation of the military entrance physical selections strength capacity test. *USARIEM Technical Report*, 610. Natick, MA, USA. 188
9. Physical Program Academic Year 2021. United States Military Academy West Point, New York. URL: https://s3.amazonaws.com/usma-media/inline-images/academics/dean/PDFs/Whitebook_AY21_2020_0811approved_signed.pdf
10. Schyogolev V. A. (2014). Physical training in US military educational systems. *Theory and practice of physical culture*. 4:54-59.
11. Soika T., Nowels R. (2017). Purpose and Efficacy of United States Army Occupational Physical Assessment Test. *Tactical Strength and Conditioning Report (TSAC Report)*, 45:10-11

<https://www.nsc.com/education/articles/tsac-report/boots-on-the-ground-purpose-and-efficacy-of-united-states-army-occupational-physical-assessment-test/>

REFERENCES

1. Coelho, J., Fielitz, L., Suby, J. (2015). *Vykorystannya pidvodnykh kursiv pereshkod dlya rozvytku ta otsinky navychok*. [Using Underwater Obstacle Courses for Skill Development and Assessment].
2. Crowder, T., Tiffany, M., Kobbe, W., Bedard, A. (2016). *Vyznachennya departamentu oboronnoyi hotovnosti za dopomohou pokaznykiv soldat-s'kykh pokaznykiv ta perevirky fizychnoyi pidhotovlenosti armiyi*. [Determining Department of Defense Readiness via Soldier Performance Index & Army Physical Fitness Testing].
3. Germain, J. L. (2017). *Rozdumy pro liderstvo: teoriya, dosvid ta praktyka*. [Reflections on Leadership: Theory, Experience, and Practice].
4. Knapik, J. J., Sharp, M. A., Darakjy, S., Jones, S. B., Hauret, K. G., Jones, B.H. (2006). *Hasovi zminy u fizychniy pidhotovlenosti novobrantsiv armiyi SSHA* [Temporal changes in the physical fitness of US Army recruits].
5. Mc Gorry, R. W., Dempsey, P. G., Leamon, T. B. (2003). *Vplyv tekhniki ta konfiguracyi valu pry lopati snihu na fiziologichni, kinematychni, kinetychni ta produktyvni zminni*. [The effect of technique and shaft configuration in snow shoveling on physiologic, kinematic, kinetic and productivity variables].
6. Moralespid chas obov"yazkovoho boyovoho navchanny. [Self-Efficacy, State Anxiety, and Motivation during Mandatory Combative Training].
7. Myers, D. C., Gebhardt, D. L., Crump, C. E., Fleishman, E. A. (1984). *Perevirka vyprovuvannya na*

propusknu zdatnist' fizychnoho vidboru viys'kovoho vkhodu. [Validation of the military entrance physical selections strength capacity test]. USA.

8. *Fizychna prohrama Navchal'nyy rik 2021. Viys'kova akademiya SSHA Vest-Poynt*. [Physical Program Academic Year 2021. United States Military Academy West Point]. New York.

9. Schyogolev, V. A. (2014). *Fizychna pidhotovka u viys'kovykh navchal'nykh systemakh SSHA*. [Physical training in US military educational systems].

10. Soika, T., Nowels, R. (2017). *Pryznachennya ta efektyvnist' perevirky fizychnoyi otsinky profesiynoyi diyal'nosti armiyi Spoluchenykh Shtativ*. [Purpose and Efficacy of United States Army Occupational Physical Assessment Test].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

АНАЦЬКИЙ Руслан Валерійович –

старший викладач кафедри фізичної підготовки та спорту Національної академії Національної гвардії України, аспірант кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Наукові інтереси: методика навчання руховим навичкам, фізична підготовка курсантів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

ANATSKYI Ruslan Valerijovyt – senior

lecturer at the Department of Physical Training and Sports, The National Academy of the National Guard of Ukraine.

Circle of scientific interests: methods of teaching motor skills, cadets' physical training.

Стаття надійшла до редакції 27.04.2021 р.

УДК 371.133:373.31

DOI: 10.36550/2415-7988-2021-1-194-195-199

ГУЗЕНКО Наталія Олександрівна –

аспірантка кафедри освітології та інноваційної педагогіки

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9356-1784>

e-mail: ws.g.natalia@gmail.com

КОМПОНЕНТНИЙ СКЛАД В СТРУКТУРІ ДОСВІДУ МОРАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сучасному суспільстві одним з морально належних орієнтирів є еталон моральної доброчесної людини, у співвідношенні з яким і має формуватися її реальна поведінка. Сьогодні дослідження досвіду моральної поведінки підлітків стоїть досить гостро. Постановка і вирішення проблеми формування досвіду моральної поведінки старшого підлітка передбачає виокремлення в педагогічній реальності явища досвіду моральної поведінки та з'ясування його компонентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведений нами попередній аналіз педагогічних досліджень О. Волошиної, О. Голобородько, В. Попова щодо різних аспектів моральної поведінки дозволив визначити власне поняття досвіду моральної поведінки як систему усвідомлених дій та вчинків, сформовану в процесі набуття знань про мораль, моральні норми, здобуття вмінь їх застосування на практиці, навичок моральних вчинків, які доведені до автоматизму через власні емоційно-вольові зусилля. Проте, в наукових колах немає